

JOSEP PALOS I RODRÍGUEZ

Tesi:

La dinámica de las periferias urbanas y su percepción. Agentes y factores de transformación del territorio. El caso del sector central del Baix Llobregat.

destinada, fins i tot, a l'exportació.

A partir del canvi d'Era es detecta l'aparició d'una agricultura de monocultiu de la vinya i la seva exportació massiva cap a la península itàlica en àmfores fabricades als diversos forns de la comarca (Sant Boi, Sant Vicenç, Castellbisbal, El Papiol i Montjuïc). Aquesta producció seria exportada per via marítima des del port del delta del Llobregat, que coneix el moment de la seva màxima esplendor.

A partir de finals del segle I dC, tota la zona entra en crisi, sense que es tornin a donar fenòmens d'exportació de productes. Sembla que la màxima producció es concentra en l'oli.

Director: Dr. Carles Carreras i Verdaguer
Catedràtic del Departament de Geografia Humana de la Universitat de Barcelona

Tribunal:
President: Dra. Aurora García Ballesteros
Catedràtica de la U. Complutense de Madrid.

Secretari: Dr. Josep Mª Rabella i Vives
Professor Titular de la U. de B.

Vocals: Dr. Joan Vilagrasa i Ibars
Catedràtic de la U. de Lleida.
Dr. Romà Pujadas i Rúbies
Professor Titular de la U. de B.
Dr. Jaume Codina i Vilà
Investigador del Centre d'Estudis Comarcals del B.Llobregat.

Qualificació: Excel·lent "Cum Laude"

La tesi s'emmarca dins la dinàmica, extensió i transformació de les perifèries urbanes en les Àrees Metropolitanes, especialment referides al model europeu. Aquestes transformacions demogràfiques, socioeconòmiques i d'usos del sòl, on intervenen els diferents agents transformadors, presenten potencialment dinàmiques diferencials al si d'aquests mateixos marcs perifèrics. De la mateixa forma, les característiques supralocals d'aquests territoris, així com la composició de la seva població, caracteritzada per la diversitat, conformen mapes mentals, sentiments de pertinença i percepcions de les transformacions territorials, diferents als establerts pels estudis de percepció de la ciutat.

El territori estudiat és la comarca del Baix Llobregat, comarca metropolitana que es troba dins l'àmbit d'influència de la ciutat de Barcelona. L'anàlisi del Sector Central d'aquesta

**Tesis
doctorals
i de llicenciatura**

comarca, format per vuit municipis- Molins de Rei, El Papiol, Pallegà, Vallirana, Corbera de Llobregat, Cervelló, Sant Vicenç dels Horts i Torrelles de Llobregat- ens aporta conclusions de detall. El període analitzat és el que va entre 1975-1990, anys que engloben l'etapa de crisi econòmica i d'estabilitat migratòria, i posteriorment els primers anys de recuperació econòmica. La sectorització de la comarca en diferents funcions econòmiques i estructures demogràfiques per efecte de la dinàmica econòmica anterior (relativitzades per la seva influència metropolitana), presentava potencialment en aquesta etapa cronològica un comportament diferencial dels seus sectors territorials, així com una diferenciació en els models de mapes mentals i en la percepció del territori.

Així, els resultats situen els municipis de menor dimensió demogràfica, amb més zones de segona residència i més sòl qualificat com a no urbanitzable, com als municipis més dinàmics en el seu creixement demogràfic, en la seva activitat constructora i en el seu procés de terciarització de base. Així mateix també presenten els majors increments de participació econòmica. Aquesta dinàmica diferencial treu validesa al factor distància com a factor de localització determinant en aquesta comarca, i trenca de forma global el model de creixement establert durant la dècada dels seixanta.

Aquesta mateixa dinàmica ha suposat també importants transformacions en els usos del sòl. D'una banda es consolida la divisió econòmica del territori, ja establerta anteriorment, amb l'extensió de les zones industrials que ocupen els sòls de secà i de regadiu, amb el creixement dels nuclis urbans i les urbanitzacions, que ocupen el sòl de secà i de bosc, que conformen eixos de creixement del contínuum urbà metropolità i

amb la contínua reducció del sòl agrícola, amb una tendència a la marginalitat, en ser ocupat per la indústria, el sòl urbà i les xarxes viàries. Aquest procés es veu reforçat per l'increment de les infraestructures viàries i pels Plans Generals d'Ordenació Municipal que consoliden aquest territori comarcal com a àrea al servei de l'expansió metropolitana.

Els mapes mentals i la percepció d'aquest territori aporten una sectorització de la comarca com a espai viscut, diferent a la conformada per la dinàmica econòmica. Entre altres aportacions, els municipis es presenten com els elements de legibilitat més importants d'aquests territoris perifèrics, dins d'una absència d'elements i factors potents que estructurin i donin identitat en aquest espai supralocal. La unitat del territori percebuda és el "sector", definit per una agrupació de municipis amb el centre en el municipi de residència. Des d'aquests municipis es manifesta un sentiment de diferenciació del "centre de la conurbació", al qual se li dona un valor topofòbic, i es potencia la identitat "perifèrica", amb valors topofillics, amb la correlació de la seva intensitat amb la distància al "centre". De forma global la comarca es percep com a un territori dividit en diferents sectors territorials per diversos factors i elements. Aquesta fragmentació es correlaciona amb la manca d'identitat de la comarca, per a la que s'aporten algunes solucions, i també amb un desconeixement global del seu territori.

A més, en aquesta tesi, s'apunten diferències significatives amb els estudis de percepció, nivell econòmic, nivell d'estudis i dimensió del municipi de residència. Les transformacions són poc percebudes, i es consideren la indústria i els usuaris del territori com els principals agents transformadors. La major percepció de les trans-